

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Vår ref. Linn Marie Schilling Tjensvold

4. september 2026

Høringsuttalelse fra NITO – rapport om tilknytningsformer for selvstendige konsulenter og rådgivere

1. Innledning

NITO viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets høring av rapport om tilknytningsformer for selvstendige konsulenter og rådgivere.

NITO har vært representert i arbeidsgruppen som har utarbeidet rapporten. Etter NITOs syn gir rapporten en grundig og balansert gjennomgang av hvordan gjeldende rett regulerer ulike tilknytningsformer i konsulent- og rådgivernæringen, og av hvilke praktiske utfordringer virksomheter og enpersonsvirksomheter møter i dagens arbeidsliv.

NITO stiller seg i hovedsak bak de vurderingene og anbefalingene som en samlet arbeidsgruppe redegjør for i rapporten. Samtidig har Menons kartlegging i forkant av arbeidsgruppen gitt et bedre faktagrunnlag. Kartleggingen viser blant annet at 90 prosent av de selvstendige respondentene foretrekker å fortsette i egen virksomhet, selv om de kunne valgt andre tilknytningsformer, og at 36 prosent av de selvstendige IKT-rådgiverne har opplevd redusert antall kundeoppdrag.

Flere utredninger påpeker at tilgang til spesialistkompetanse er viktig for digital omstilling i flere sektorer, innovasjon og konkurransekraft.

NITO ønsker å bidra til å finne en løsning for de av våre medlemmer som berøres av at det ikke finnes et unntak, i en situasjon der det er behov for flere alternativer for å dekke behovet for IKT- og teknologikompetanse.

2. NITO sine vurderinger

Utgangspunkter

NITO mener fast ansettelse fortsatt skal være den klare hovedregelen i norsk arbeidsliv. NITO støtter den norske arbeidslivsmodellen hvor arbeid utføres gjennom faste ansettelser. Arbeidstakere med behov for vern etter arbeidsmiljøloven skal være arbeidstakere og ikke presses inn i selvstendige tilknytningsformer. Regelverket må ikke bidra til falsk selvstendighet eller uthuling av arbeidstakerbegrepet.

NITO har medlemmer som er høyt utdannet eller spesialisert gjennom realkompetanse, og som er konsulenter og rådgivere med egne aksjeselskaper. Disse ønsker større adgang til å leie ut egen

arbeidskraft enn det som foreligger i dag. De ønsker variasjon mellom oppdragsgivere, prosjektarbeid, høy grad av autonomi og mulighet til å bygge egen virksomhet. Flere ønsker selv å kunne styre sitt arbeidsforhold og hvilke oppgaver de ønsker å arbeide med. De ønsker ikke å være ansatt i en konsulentvirksomhet eller i offentlig sektor. NITO mener at det bør søkes løsninger for dem som frivillig er i denne situasjonen.

I januar 2025 avga NITO høringssvar om unntak fra godkjenningsordningen for bemanningsforetak. I høringssvaret anerkjente NITO at dette er en utfordring, og at de berørte rådgivere og konsulentene besitter kompetanse som er etterspurt og viktig for å finne gode digitale løsninger for mange virksomheter. NITO fastslo at selvstendige IKT-konsulenter og rådgivere hadde opplevd reelle utfordringer etter regelendringene. Samtidig understreket vi betydningen av arbeidstakervernet og behovet for mer kunnskap gjennom den partssammensatte arbeidsgruppen. Vi avviste ikke at det kunne bli behov for tiltak senere, men mente at kunnskapsgrunnlaget måtte styrkes før det ble tatt stilling til eventuelle endringer.

Menon leverte senere, i oktober 2025, tre viktige svar i rapporten om oppdragsorganisering i rådgivernæringen:

- Dette er ikke et marginalt fenomen. Om lag 9 100 er rådgivere i eget aksjeselskap, og om lag 15 900 er rådgivere i enkeltpersonforetak. Totalt gjelder dette rundt 25 000 personer. Tallene gjelder hele rådgivernæringen, ikke bare IKT. Menon understreker også at antallet aktive enkeltpersonforetak trolig er lavere, og at anslaget derfor må tolkes med varsomhet.
- De fleste ønsker å være selvstendige. Ni av ti ønsker å fortsette som selvstendige, og ikke ha fast ansettelse som hovedmodell. Det betyr at dette ikke først og fremst er en diskusjon om personer som burde vært ansatte, men om en gruppe som aktivt velger denne organiseringen.
- Rådgivernæringen har hatt sterk vekst de siste årene, og IKT- og teknologirådgivere står for mer enn 60 prosent av sysselsettingen i næringen. De fleste virksomheter rapporterer om uendret oppdragsmengde, men enkelte grupper, særlig selvstendige innen IKT, rapporterer at de har mistet oppdrag som følge av regelendringene.

Menon peker også på at rettstilstanden oppfattes som uklar både hos oppdragsgivere og oppdragstakere, og at utfordringene er reelle selv om omfanget er begrenset sammenliknet med arbeidsmarkedet som helhet.

Rapporten konkluderer ikke med at det er behov for et lovunntak, men den konkluderer heller ikke med at veiledning alene nødvendigvis løser utfordringen for alle berørte grupper.

Veiledning og tydeligere handlingsrom

NITO støtter den samlede arbeidsgruppen, nedsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, i behovet for mer veiledning. Mange virksomheter og oppdragstakere er usikre på hvor grensen går mellom arbeidstaker og oppdragstaker. Uavhengig av eventuelle endringer i lovgivningen bør derfor eksisterende handlingsrom klargjøres gjennom en praktisk veileder.

Digital og teknologisk kompetanse

Problemstillingen må også ses i lys av Norges behov for digital og teknologisk kompetanse. Både regjeringen og Kompetansebehovsutvalget peker på stor knapphet på digital kompetanse i arbeidslivet, et økende kompetansegap, særlig innen kunstig intelligens, og at behovet ikke kan dekkes gjennom nyutdannede alene. Regjeringens digitaliseringsstrategi legger samtidig til grunn at offentlig sektor og næringslivet må ha tilgang til nødvendig og spesialisert digital kompetanse for å lykkes med grønn og digital omstilling.

3. NITOs syn

NITO ønsker at det vurderes et avgrenset unntak for høyt spesialisert kompetanse. Det NITO kritiserte i januar 2025 var ikke først og fremst at noen ville hjelpe selvstendige. Det NITO reagerte på var at løsningen var for bred (*NITO er overrasket over at departementet velger en løsning hvor alle rådgivnings- og konsulentvirksomheter innen IKT får unntak, og ikke bare enkeltpersonsforetak og AS med kun eier som ansatt*).

NITO legger til grunn at faste ansettelser og et reelt arbeidstakervern fortsatt skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Den norske modellen, med høy organisasjonsgrad, partssamarbeid og tydelige rettigheter og plikter, er et viktig grunnlag for produktivitet, omstillingsevne og konkurransekraft.

Samtidig viser Menons kartlegging at utfordringene etter regelendringene særlig har rammet enkelte selvstendige rådgivere innen IKT og teknologi. Kartleggingen viser også at et stort flertall av de selvstendige ønsker å fortsette som selvstendig næringsdrivende. Dette må ses i sammenheng med at Norge har stor knapphet på digital og teknologisk kompetanse, og at denne kompetansen er avgjørende for digital omstilling, innovasjon, produktivitetsvekst, sikkerhet og utvikling av nye arbeidsplasser.

På denne bakgrunn mener NITO at myndighetene bør sikre at høyt kvalifiserte spesialister og rådgivere som frivillig organiserer sin virksomhet gjennom eget selskap, kan levere tjenester til virksomheter gjennom reelle oppdragsforhold. Dersom regjeringen vurderer lovendringer i form av unntak, må unntaket være snevert og målrettet, samt ledsages av sterke tiltak mot omgåelser, slik at arbeidstakerbegrepet og stillingsvernet ikke svekkes. NITO støtter derfor et helt begrenset unntak som åpner for innleie fra virksomheter hvor konsulenten eller rådgiveren er eier og eneste arbeidende person.

Adgangen bør begrenses til dokumentert spesialkompetanse som skal benyttes i et klart avgrenset prosjekt, og må utformes slik at den ikke kan brukes til å dekke et varig bemanningsbehov eller til å omgå

arbeidstakervernet. Det bør blant annet stilles krav som sikrer at virksomheten er reelt selvstendig, at ordningen er frivillig, og at avgrensningen kan håndheves og evalueres.

En slik løsning vil etter NITOs syn ivareta formålet bak innstrammingene i innleieregelverket, samtidig som den reduserer utilsiktede barrierer for tilgang til knapp spesialistkompetanse som norske virksomheter trenger for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein
President

Egil Thompson
Generalsekretær

Brevet er elektronisk godkjent i NITO og mangler derfor signaturer